

Αθήνα, 25-07-2003

Δελτίο τύπου**ΟΙ ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ ΣΤΗ ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ
ΚΑΙ ΟΙ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΟΛΜΕ****Πανελλαδικές εξετάσεις**

Οι πανελλαδικές εξετάσεις πρόσβασης στην τριτοβάθμια εκπαίδευση κυριάρχησαν αυτό το διάστημα στην εκπαιδευτική επικαιρότητα. Οι σοβαρότατες δυσλειτουργίες που επισημάνθηκαν εφέτος έδειξαν για μια ακόμη φορά ότι δεν είναι κάποια επιμέρους στοιχεία του θεσμού των εξετάσεων που πρέπει να αλλάξουν. Η πολιτική των εμβολωματικών παρεμβάσεων στο διάτρητο, πλέον, θεσμικό πλαίσιο της «μεταρρύθμισης Αρσένη», πλαίσιο που αποδείχτηκε στην πράξη κοινωνικά άδικο και παιδαγωγικά αναχρονιστικό και ξεπερασμένο, δε θα μπορούσε να έχει άλλο αποτέλεσμα από τη συντήρηση μιας νοσηρής κατάστασης που αναπόφευκτα θα οδηγούσε σε αλλεπάλληλες κρίσεις.

Είναι χαρακτηριστικό ότι, για να επανέλθει το ποσοστό των «αποτυγχανόντων» στο Λύκειο από το πλασματικό ποσοστό του 30% το 1999 σε σαφώς πολύ χαμηλότερα ποσοστά, όπως παρατηρείται εφέτος, χρειάστηκε να γίνουν αλλεπάλληλες «εκπτώτικές» τροποποιήσεις επί σειρά ετών, που έκαναν το θεσμικό της πλαίσιο κυριολεκτικά αγνώριστο. Επανήλθε η πρακτική των μετεξεταστέων, μειώθηκε ο αριθμός των εξεταζόμενων μαθημάτων, καταργήθηκε η πρακτική της προσαρμογής του προφορικού βαθμού στο γραπτό σε ό,τι αφορά την προαγωγή και απόλυση των μαθητών, εγκαταλείφθηκε το πολυδιαφημισμένο τεστ δεξιοτήτων κ.λπ. Η κατάργηση των πανελλαδικών εξετάσεων, που προτείνει χρόνια η ΟΛΜΕ, εκτιμούμε ότι θα μειώσει την πλασματικά διογκωμένη σχολική αποτυχία και θα δώσει τη δυνατότητα να ενισχυθεί η αυτοδύναμη μορφωτική λειτουργία του Λυκείου.

Τα σοβαρά προβλήματα που δημιουργήθηκαν ειδικά εφέτος από τα λάθη και τις παραλείψεις της Κεντρικής Επιτροπής Εξετάσεων Ενιαίου Λυκείου έφεραν στην επιφάνεια και μια άλλη αρνητική πλευρά στη λειτουργία αυτού του θεσμού: τις αναξιοκρατικές και αδιαφανείς διαδικασίες οι οποίες ακολουθούνται κάθε χρόνο για τη στελέχωση τέτοιων επιτροπών. Στελέχη της εκπαίδευσης που δεν έχουν επιβεβαιώσει στην πράξη την ικανότητά τους να ανταποκρίνονται στοιχειωδώς στις απαιτήσεις ενός τόσο σύνθετου και δύσκολου έργου καλούνται να πλαισιώσουν τις εξεταστικές επιτροπές με κύριο προσόν τους την κομματική συγγένεια με την εξουσία.

Η ΟΛΜΕ επέμεινε και παραμένει σταθερά στο αίτημά της για συνολική αλλαγή πλεύσης στο ζήτημα αυτό. Η πρακτική των συνεχών επιδιορθώσεων σε ένα θεσμικό πλαίσιο που στο σύνολό του νοσεί βαριά είναι καιρός να εγκαταλειφθεί. Η εκπαίδευση χρειάζεται ένα σύγχρονο και κοινωνικά ευαίσθητο θεσμικό πλαίσιο, για τη διαμόρφωση του οποίου πρέπει να ακουστεί επιτέλους ο λόγος όλων εκείνων που συμμετέχουν στην εκπαιδευτική διαδικασία.

Η περίπτωση της ιστορίας

Ιδιαίτερος λόγος έγινε εφέτος για το μάθημα της ιστορίας. Βέβαια, τα προβλήματα που έχουν προκύψει εφέτος σχετικά με την εξέταση και τη βαθμολόγηση των μαθητών στο μάθημα αυτό δεν είναι αποκομμένα από το γενικότερο ζήτημα που έχει δημιουργηθεί στο Λύκειο εξαιτίας του εξετασιοκεντρικού χαρακτήρα του και της έλλειψης της αυτόνομης φυσιογνωμίας του. Η διδασκαλία της ιστορίας στο λύκειο υποτάσσεται στις σκοπιμότητες του εξεταστικού συστήματος και η μορφωτική αξία της σε μεγάλο βαθμό ακυρώνεται κάτω από τις πιέσεις που αυτό ασκεί.

Επίσης, παρόμοια προβλήματα στη διδασκαλία της ιστορίας παρατηρούνται και σε άλλες τάξεις της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, όπως και σε άλλα μαθήματα του γυμνασίου και του λυκείου, γιατί η συγκρότηση των αναλυτικών προγραμμάτων και η συγγραφή των σχολικών βιβλίων γίνονται χωρίς τη διασφάλιση ανοικτών διαδικασιών και τον ενεργό ρόλο των εκπαιδευτικών του κλάδου και, ακόμη, χωρίς να τηρούνται οι αναγκαίες προδιαγραφές δοκιμαστικής χρήσης των

διδασκικών βιβλίων.

Η ΟΛΜΕ έχει διατυπώσει κατ' επανάληψη προτάσεις για τη διασφάλιση της συμμετοχής και της διαφάνειας, και για τον εκδημοκρατισμό του όλου πλαισίου διαμόρφωσης των προγραμμάτων σπουδών και συγγραφής των σχολικών βιβλίων. Επίσης, έχει διατυπώσει προτάσεις για τον απεγκλωβισμό του Λυκείου από τις εξεταστικές διαδικασίες πρόσβασης στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση.

Η ΟΛΜΕ με παρέμβασή της προς τον Υπουργό Παιδείας (βλ. συνημμένο σχετικό έγγραφο του Κέντρου Μελετών και Τεκμηρίωσης της ΟΛΜΕ) επισήμανε ήδη από τον Οκτώβριο του 2002 τα προβλήματα που είχαν προκύψει με τις αυθαίρετες, αποσπασματικές και αβασάνιστες παρεμβάσεις στο μάθημα της ιστορίας του Ενιαίου Λυκείου και διαμαρτυρήθηκε για την προχειρότητα με την οποία οι αρμόδιες υπηρεσίες προχώρησαν στο σχεδιασμό και την υλοποίηση της εκπαιδευτικής πολιτικής σε τόσο σοβαρά ζητήματα. Επικρίναμε, επίσης, την αντιπαιδαγωγική πρακτική της συνεχούς αύξησης της διδακτέας και εξεταστέας ύλης χωρίς ορθολογικό σχεδιασμό και χωρίς διάλογο με την εκπαιδευτική κοινότητα και τους αρμόδιους επιστημονικούς φορείς.

Το Υπ. Παιδείας, αντί να αναγνωρίσει τις ευθύνες που βαρύνουν την ηγεσία του, επιχείρησε έμμεσα να τις αποδώσει στους εκπαιδευτικούς. Δεν απαντά, όμως, στο ερώτημα γιατί δεν έκανε τίποτε για να εμποδίσει την εμφάνιση αυτών των προβλημάτων έγκαιρα ούτε γιατί έπρεπε να φτάσει το τέλος του διδακτικού έτους για να προχωρήσει στην αυτονόητη ενέργεια της περικοπής της ύλης στην ιστορία, που ήταν φανερό ήδη από το Δεκέμβρη πως ήταν αδύνατο να καλυφθεί.

Τα μεγάλα προβλήματα της εκπαίδευσης παραμένουν στη σκιά

Είναι υποχρέωσή μας απέναντι στην ελληνική κοινωνία να επαναφέρουμε στο προσκήνιο του δημόσιου λόγου τα μεγάλα προβλήματα που ταλανίζουν σήμερα το εκπαιδευτικό μας σύστημα. Είναι ακριβώς εκείνα τα προβλήματα που αποτελούν τη γενεσιουργό αιτία και άλλων προβληματικών καταστάσεων και δυσλειτουργιών, όπως και αυτά που αναφέρθηκαν προηγουμένως, με αποτέλεσμα να εγκλωβίζεται το εκπαιδευτικό μας σύστημα σε μια ανακυκλούμενη κρίση.

- **Η απουσία ενός σοβαρού και αξιόπιστου εκπαιδευτικού σχεδιασμού με κατεύθυνση προς την κοινωνική ισότητα και την ποιοτική αναβάθμιση** αποτελεί μείζον πρόβλημα της εκπαίδευσής μας. Κυριαρχούν οι πρόχειρες και αποσπασματικές λύσεις που οξύνουν τα εκπαιδευτικά προβλήματα, οδηγούν σε ενίσχυση των ιδιωτικών δαπανών για την εκπαίδευση και μειώνουν το κύρος της δημόσιας εκπαίδευσης και των εκπαιδευτικών. Γενικότερα, μια σειρά προβλήματα που αντιμετωπίζει σήμερα η Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση έχουν τη ρίζα τους στο γεγονός ότι δεν έχει υιοθετηθεί μια διαδικασία δημοκρατικού, ειλικρινούς και αποτελεσματικού διαλόγου με τους εκπαιδευτικούς φορείς σε ζητήματα κεντρικής σημασίας, όπως είναι όσα έχουν σχέση με τα προγράμματα σπουδών, τα ωρολόγια προγράμματα και τα σχολικά βιβλία.
- **Η αναπαραγωγή των μορφωτικών ανισοτήτων μέσα από το εκπαιδευτικό σύστημα** δείχνει ότι το εκπαιδευτικό μας σύστημα στερείται αποτελεσματικών πολιτικών που θα μπορούσαν να αντισταθμίσουν, έστω και ως ένα βαθμό, τις βαθιές εκπαιδευτικές και κοινωνικές ανισότητες.
- **Η ανυπαρξία ενός σύγχρονου συστήματος αρχικής εκπαίδευσης και συνεχούς επιμόρφωσης των εκπαιδευτικών** παραμένει πρώτιστο ζητούμενο για την ελληνική εκπαίδευση. Πρέπει να τονίσουμε ότι μόνο στην Ελλάδα από όλες τις χώρες της Ευρώπης δεν προβλέπεται υποχρεωτική κατάρτιση των υποψήφιων εκπαιδευτικών στις επιστήμες της Αγωγής. Πρέπει να επισημάνουμε, ακόμη, ότι για μια ακόμη χρονιά, παρά τις επανειλημμένες παρεμβάσεις μας προς το Υπ. Παιδείας, δεν υφίσταται ολοκληρωμένος σχεδιασμός για την επιμόρφωση των εν ενεργεία εκπαιδευτικών, παρά μόνο ευκαιριακά ταχύρυθμα σεμινάρια. Είναι χαρακτηριστικό ότι η κατεύθυνση που έδωσε το ΥΠΕΠΘ στα Περιφερειακά Υπηρεσιακά Συμβούλια (ΠΥΣΔΕ) της χώρας είναι να απορρίψουν το μεγαλύτερο αριθμό των αιτήσεων για εκπαιδευτική άδεια.
- **Η συρρίκνωση του διδακτικού χρόνου προκειμένου να εφαρμοστεί το αντιπαιδαγωγικό εξετασιοκεντρικό σύστημα της «μεταρρύθμισης Αρσένη»** εξακολουθεί να αποτελεί ένα σοβαρό πρόβλημα που χρειάζεται άμεση αντιμετώπιση.

- **Η μείωση του ανώτατου ορίου των μαθητών ανά τμήμα** είναι ένα άλλο σοβαρό πρόβλημα που συναντά την αδιαφορία της Κυβέρνησης, μολονότι έχει υπάρξει σχετική δέσμευση από τον Υπ. Παιδείας. Είναι αδύνατο να υπάρξει αποτελεσματική μαθησιακή διαδικασία, όταν σε κάθε μαθητή αντιστοιχεί χρόνος μικρότερος από ένα λεπτό. Είναι αδύνατο από παιδαγωγική άποψη να υπάρξει επαρκής αφομοίωση της διδακτέας ύλης, με σύγχρονες μεθόδους ενεργητικής/συμμετοχικής μάθησης, σε πληθωρικές τάξεις άνω των 30 μαθητών.

Η πρότασή μας προβλέπει:

- 25 μαθητές κατ' ανώτατο όριο στα τμήματα Γυμνασίων και Λυκείων
- 20 μαθητές κατ' ανώτατο όριο στα τμήματα των ΤΕΕ και των κατευθύνσεων Λυκείου
- 10 μαθητές ανά εκπαιδευτικό στα Εργαστήρια των ΤΕΕ

Η πρόταση αυτή πρέπει άμεσα να εφαρμοστεί, ώστε να διασφαλιστούν οι ποσοτικές προϋποθέσεις για μια ριζική ποιοτική αναβάθμιση του εκπαιδευτικού έργου στα σχολεία. Είναι καιρός να αντιληφθεί το Υπ. Παιδείας πως αποτελεί αδήριτη ανάγκη και εθνική επιταγή να μετατρέψει το μεγάλο πλεόνασμα του εκπαιδευτικού δυναμικού που διαθέτει η ελληνική κοινωνία σε ευκαιρία για ουσιαστική ποιοτική βελτίωση των συνθηκών άσκησης του εκπαιδευτικού έργου.

Τα ΤΕΕ δεν αποτέλεσαν μια αξιόπιστη εναλλακτική επιλογή

Η ενίσχυση του επιλεκτικού ρόλου του Λυκείου οδηγεί τους μαθητές στην ευέλικτη και, δυστυχώς, υποβαθμισμένη κατάρτιση που παρέχουν τα ΤΕΕ, καθιστώντας την αναγκαστική μορφωτική «διέξοδο», κυρίως για την πλειονότητα των οικονομικά αδύνατων μαθητών.

Το Υπ. Παιδείας υποσχόταν σε όσους δε θα φοιτούσαν στο Λύκειο μια «αξιόπιστη» εναλλακτική επιλογή: τα Τεχνολογικά Επαγγελματικά Εκπαιδευτήρια (ΤΕΕ). Μπορεί κανείς να αμφισβητήσει σήμερα την εκτίμηση που είχε κάνει η ΟΛΜΕ πριν τρία χρόνια στο ίδιο ενημερωτικό φυλλάδιο;

«Ο δρόμος των ΤΕΕ όχι μόνο δεν αναβαθμίζει την τεχνολογική και επαγγελματική εκπαίδευση, αλλά, αντίθετα, θα καταλήξει σε μια δεύτερη εκπαιδευτική ταχύτητα για όσους χάνουν ή δεν μπορούν να ανεβούν στο «τρένο» του Ενιαίου Λυκείου, οδηγώντας τους μαθητές στο μονόδρομο των ΙΕΚ».

Η σημαντική αύξηση του ποσοστού των μαθητών που υποχρεώθηκαν να επιλέξουν τα ΤΕΕ φοιτώντας στην Α' τάξη τους τη σχολική χρονιά 2001-2002 σε σύγκριση με αυτούς που επέλεξαν στην Α' τάξη των ΤΕΛ πριν τη μεταρρύθμιση (το ποσοστό ήταν 29% και έφτασε στο 37,3%) δείχνει ότι το εξοντωτικό εξεταστικό σύστημα των πανελλαδικών εξετάσεων στη Β' και στη Γ' Λυκείου λειτουργούσε αποθαρρυντικά για ένα μεγάλο μέρος των μαθητών, που προέρχονταν κυρίως από τα χαμηλότερα οικονομικο-κοινωνικά στρώματα και τις αγροτικές περιοχές, και τα έστρέφε βίαια προς τα ΤΕΕ.

Η πορεία του μαθητικού δυναμικού στην Α' τάξη των ΤΕΕ την τελευταία εξαετία δείχνει ότι:

α) αφενός, τα τρία πρώτα χρόνια της μεταρρύθμισης, που το εξεταστικό σύστημα είχε τη σκληρότερη μορφή του και υπήρχε η ταύτιση των διαδικασιών προαγωγής, απόλυσης και εισαγωγής στην τριτοβάθμια εκπαίδευση ήταν απόλυτη, οι μαθητές εξαναγκάστηκαν βίαια να στραφούν από το λύκειο στα ΤΕΕ, οπότε παρατηρήθηκε συνεχής αύξηση των μαθητών στην Α' τάξη των ΤΕΕ, και

β) αφετέρου, τα επόμενα τρία χρόνια, οπότε ελαφρύνονται οι εξεταστικές διαδικασίες του λυκείου και αποδεσμεύονται μερικά οι διαδικασίες προαγωγής και απόλυσης στο Λύκειο από τις διαδικασίες εισαγωγής στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, έχουμε επιστροφή των μαθητών στο Ενιαίο Λύκειο και μείωση σταδιακά του μαθητικού δυναμικού της Α' τάξης των ΤΕΕ, με ταυτόχρονη μείωση και της αναλογίας μαθητών Α' τάξης ΤΕΕ/Λυκείου.

Όλα αυτά τα χρόνια η μαθητική διαρροή στα δημόσια ΤΕΕ, παρά την τάση μείωσης που τη διακρίνει, διατηρείται σε υψηλά επίπεδα. Το 12,78% των μαθητών που εγγράφηκαν τη σχολική χρονιά 2000-01 στην Α' τάξη έφτασαν στο Β' κύκλο (Γ' τάξη). Ποσοστό που είναι μεγαλύτερο, αν λάβουμε υπόψη μας και τη σχολική αποτυχία στην τάξη αυτή τη φετινή χρονιά, για την οποία ακόμη δεν έχουμε πλήρη στοιχεία.

Οι μαθητές που φοιτούν στα ΤΕΕ θεωρούνται «παιδιά ενός κατώτερου Θεού» από την Πολιτεία. Μόνο των 14,4% όσων φοίτησαν στο δεύτερο κύκλο των ΤΕΕ διεκδικούν εφέτος την εισαγωγή τους στα ΤΕΙ. Συγκεκριμένα, προβλέπεται να εισαχθούν μόλις 6.300 μαθητές, από

τους 43.837 που φοίτησαν στο Β΄ κύκλο των ΤΕΕ τη σχολική χρονιά 2002-03. Από τα παραπάνω προκύπτει ότι, σε σχέση με το προηγούμενο σύστημα, έχει περιοριστεί δραματικά η δυνατότητα πρόσβασής τους στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση.

Η μελέτη των στοιχείων που αφορούν τους μαθητές των Ενιαίων Λυκείων θα μας δώσει τη δυνατότητα μιας σύγκρισης σε σχέση με τους μαθητές των ΤΕΕ. Τη σχολική χρονιά 2002-3 στις εξετάσεις υπολογίζεται ότι συμμετείχαν 95.000 μαθητές και περσινοί απόφοιτοι. Από αυτούς θα εισαχθούν 65.500 μαθητές στα ΑΕΙ και στα ΤΕΙ της χώρας, δηλαδή το 68,9%.

Είναι σαφές σήμερα ότι στο διάστημα που μεσολάβησε εφαρμόζεται μια αλλοπρόσαλλη πολιτική στα ΤΕΕ, με αποτέλεσμα να μην έχουν εξασφαλιστεί ακόμη και οι πιο στοιχειώδεις λειτουργίες τους. Είναι χαρακτηριστικό ότι τα τέσσερα πρώτα χρόνια τα ΤΕΕ «λειτούργησαν» χωρίς διδακτικά βιβλία σε πολλά μαθήματα, χωρίς το αναγκαίο προσωπικό –μόλις εφέτος έγιναν ελάχιστοι διορισμοί εκπαιδευτικών, ενώ οι προσλήψεις αναπληρωτών καθηγητών, ιδιαίτερα σε μαθήματα ειδικότητας, έγιναν τρεις ή και τέσσερις μήνες μετά την έναρξη των μαθημάτων-, χωρίς επαρκείς πόρους και χωρίς την αναγκαία υποδομή σε εργαστήρια και εξοπλισμό.

Στο ίδιο διάστημα εκδίδονταν συνεχώς νέες εγκύκλιοι, καθεμιά από τις οποίες αναιρούσε την προηγούμενη, με αποτέλεσμα να εντείνεται η σύγχυση και η αβεβαιότητα για μαθητές και εκπαιδευτικούς. Οκτώ διαφορετικές Υπουργικές Αποφάσεις μόνο την τελευταία τετραετία μετέβαλαν διαδοχικά το καθεστώς των ειδικοτήτων στα ΤΕΕ. Κάθε χρόνο με Υπουργικές Αποφάσεις αλλάζουν τα ωρολόγια και τα αναλυτικά προγράμματα. Μόλις πριν λίγες ημέρες προώθησε το ΥΠΕΠΘ Προεδρικό Διάταγμα για την αξιολόγηση των μαθητών των ΤΕΕ, στο Συμβούλιο της Επικρατείας, ένα Π.Δ. που όφειλε εκ του νόμου (ν. 2640/98) να το προωθήσει από το 1998. Έτσι, μέχρι σήμερα τα ΤΕΕ λειτουργούσαν με βάση το βασικό Π.Δ. του 1979 (Π.Δ. 294/79), κάτι που αποδεικνύει και το πόσο έχουν πρακτικό αντίκρυσμα επί της ασκούμενης εκπαιδευτικής πολιτικής οι συνεχείς εξαγγελίες της ηγεσίας του ΥΠΕΠΘ ότι «τα ΤΕΕ αποτελούν ισότιμο πυλώνα με το Ενιαίο Λύκειο για το Υπουργείο Παιδείας».

Διεκδικούμε:

- να καθιερωθεί δωδεκάχρονη υποχρεωτική δημόσια και δωρεάν εκπαίδευση, ποιοτικά αναβαθμισμένη, για όλους τους μαθητές και μαθήτριες
- να καταργηθεί το αντιπαιδαγωγικό νομοθετικό πλαίσιο της «μεταρρύθμισης Αρσένη» (νόμοι 2525/1997 και 2640/1998), και να διαμορφωθεί νέο, μέσα από τον ουσιαστικό διάλογο και τη συνεργασία με τους φορείς της εκπαίδευσης
- να καταργηθούν άμεσα οι πανελλαδικές εξετάσεις στις τάξεις Β΄ και Γ΄ Λυκείου και να αποσυνδεθεί το Λύκειο από το σύστημα πρόσβασης στα ΑΕΙ και ΤΕΙ, ώστε να αποκτήσει τη μορφωτική του αυτονομία
- να αναβαθμιστεί άμεσα και ουσιαστικά η ΤΕΕ, με στόχο και προοπτική την ισότιμη ένταξή της στη Λυκειακή βαθμίδα· να αλλάξουν άμεσα τα προγράμματα σπουδών των ΤΕΕ με ενίσχυση των μαθημάτων γενικής παιδείας και να κατοχυρωθούν τα επαγγελματικά δικαιώματα των αποφοίτων τους· τέλος, να επιλυθούν τα προβλήματα υλικοτεχνικής υποδομής, εργαστηρίων, βιβλίων, διδακτικών υλικών και στελέχωσης με το αναγκαίο προσωπικό των ΤΕΕ
- να καθιερωθεί ανώτατο όριο 25 μαθητών στα τμήματα Γυμνασίων και Λυκείων, 20 μαθητών στα τμήματα των ΤΕΕ και των κατευθύνσεων Λυκείου και 10 μαθητών ανά εκπαιδευτικό στα Εργαστήρια των ΤΕΕ
- να εξασφαλιστεί πρωινή λειτουργία όλων των σχολείων και εξοπλισμός τους με όλα τα απαιτούμενα μέσα (σχολική βιβλιοθήκη, εργαστήρια, αίθουσα πληροφορικής κ.λπ.)
- να αυξηθεί το ποσοστό των δαπανών για την παιδεία από το 3,5% τουλάχιστον στο 5% επί του ΑΕΠ (15% επί των δαπανών του κρατικού προϋπολογισμού)
- να μην εφαρμοστούν οι πολιτικές της αγοράς, που προωθούν το «σχολείο-επιχείρηση»
- να στηριχθούν οι εκπαιδευτικοί επιστημονικά, οικονομικά και επαγγελματικά
- να θεσμοθετηθεί ετήσια ή μικρότερης διάρκειας επιμόρφωση των εκπαιδευτικών υψηλού επιπέδου

συνδεδεμένη με τα γνωστικά αντικείμενά τους

- *να στηριχθούν με μεσομακροπρόθεσμους προγραμματισμούς οι περιοχές εκπαιδευτικής προτεραιότητας (υποβαθμισμένες, απομακρυσμένες, σχολεία αλλοδαπών) ξεπερνώντας τα ευκαιριακά, μιας χρήσης προγράμματα.*